

Å gjøre eller ikke gjøre, det er spørsmålet.

Hans Thorsen, 16.09.2008, No.5

Enten det dreier seg om verdenshistoriens store begivenheter, eller den rekken av handlinger som til slutt skal utgjøre ens eget liv, kan man spørre seg om det er det man gjør underveis, eller minnene om hva man tror man gjorde, som utgjør virkeligheten.

Store planer forblir ofte nettopp planer, og hendelser har en tendens til å vokse gjennom hukommelsens tilslørende egenskaper. Birgitte Sigmundstads videoarbeider på Stenersenmuseet ga undertegnede en påminnelse om at historien blir til vel så mye gjennom ord som gjennom handling.

I verket Hvis en reisende til Serbia en vinternatt er det kunstneren selv som er hovedpersonen.

Med humoristisk oppgitthet vises en serie med mislykkede forsøk på å lage en dokumentarfilm om Serbia. Strategiene varierer, og hvert forsøk ender med at kunstneren forteller hvorfor hun slo det fra seg. Hun tenkte å intervju forskjellige mennesker, men kom fram til at ingen egentlig var representative. Hun ville fortelle om en fotballklubb som er beryktet for sine aggressive tilhengere, men supporterklubben svarte aldri på mailen hun sendte. Hun ville se Serbia gjennom barnets uskyldige blick, men kjente ingen som hadde barn. Forskjellige begynnelser forkastes, og kunstneren står igjen med et idégrunnlag som tilsynelatende ikke har ført henne noen steder.

Om alt sammen er oppspinn, og den opprinnelige ideen var å lage en film som skulle være akkurat det den er, får man selvfølgelig aldri vite, men resultatet fungerer godt. Filmen kommenterer sitt eget forbilde ved å problematiserer dokumentarfilmen som sjanger og kunstnerens rolle på en oppfinnsom måte. Samtidig byr de avbrutte forsøkene på mye spennende informasjon om Serbia, og filmen blir på finurlig vis både det den sier den er, og det den prøver å være.

Filmen *How to explain direct action to a live rabbit* viser på sin side en underlig karakter som snakker om forskjellige former for sosial aksjonisme. Det dreier seg om en mann, kledd i en sort tettsittende drakt og maske. Utgangspunktet er et tv-intervju med en dyrevernaksjonist og monologen er basert på tekster og bruddstykker fra den amerikanske anarkisten John Zerzan, filosofen Herbert Marcuse, og en artikkel med tittelen *How to explain terrorism to your child*. Mannen befinner seg i en stall og klapper en levende kanin, mens han legger ut om hvor viktig det er å handle. Samtidig fremstår han som en temmelig tafatt figur. Filmen får et paradisk preg, og man vet ikke helt om man skal bli redd eller ha medlidenhet med den stakkars aksjonisten.

De to filmene omtalt ovenfor var de jeg selv likte best, men også flere av de andre filmene hadde gode kvaliteter. Humoren var befriende og språket tydelig. Poengene opplevdes ikke revolusjonerende, men de ble kommunisert på en klar og særegen måte, uten at det ble pedagogisk overtydelig. Selv om filmene på utstillingen tar utgangspunkt i svært forskjellige scenarioer jobbet de godt sammen gjennom en konsekvent tematisk rød tråd. De var også gjennomgående bra utført rent teknisk, men kunne tjent på en mer spennende visuell utførelse. Jeg savnet likevel en eller annen udefinerbar poetisk kvalitet i bildene som bare tidvis fikk slippe til. Den siste linjen i enhver kritikk teller tungt i leserens hukommelse, og i dette tilfellet bør den absolutt være positiv. Utstillingen var en tankevekkende opplevelse om handlingens og ytringens premisser og historiens subjektive og manipulerbare vesen.

Birgitte Sigmundstad: *How to explain direct action to a live rabbit*, filmstill.